

CBS-Conjunctuurklok

Wat is conjunctuur?

De economische groei kan op korte termijn fluctueren door veranderingen in de bestedingen van consumenten, overheid, bedrijven en het buitenland. Dat wordt conjunctuur genoemd. Een kenmerk van conjunctuur is dat deze cyclisch (in golven) verloopt.

Wat is de Conjunctuurklok?

De Conjunctuurklok van het CBS is een hulpmiddel voor het bepalen van de stand en het verloop van de Nederlandse conjunctuur. Zoals een klok de actuele tijd laat zien, zo toont de Conjunctuurklok de actualiteit van de conjunctuur.

De conjunctuur kan worden bepaald aan de hand van een aantal conjunctuurrelevante indicatoren. In de Klok is daarom een selectie van belangrijke indicatoren opgenomen. Door de geselecteerde indicatoren samen af te beelden, ontstaat een samenhangend beeld van de stand van de conjunctuur. De Conjunctuurklok beschrijft niet een bepaalde verslagperiode, maar geeft het conjunctuurbeeld op een bepaald moment (in de regel eind van de maand). De conjunctuurklok is end-time wat betekent dat de klok is gebaseerd op de meest recente data, oudere perioden worden bijgesteld op basis van de nieuwste inzichten.

Hoe ziet de Conjunctuurklok eruit?

Op de y-as van de Conjunctuurklok is voor iedere indicator zijn afwijking tot de langetermijntrend uitgezet. Hieruit kan worden afgelezen of de ontwikkeling van de betreffende indicator in een bepaalde periode boven of onder zijn trend is. De langetermijntrend staat voor de aanbodkant van de economie en ontwikkelt zich min of meer gelijkmatig.

Op de x-as van de klok is af te lezen of de ontwikkeling in vergelijking met de voorgaande periode is toegenomen of is afgenomen. De vier kwadranten van de Klok komen overeen met de vier fasen van een conjunctuurcyclus:

- Boven trend en toegenomen (het kwadrant rechts boven, kleur groen)
- Boven trend en afgenomen (het kwadrant links boven, kleur oranje)
- Onder trend en afgenomen (het kwadrant links onder, kleur rood)
- Onder trend en toegenomen (het kwadrant rechts onder, kleur geel)

Hoe wordt de Conjunctuurklok gemaakt?

Van iedere indicator wordt de cyclus bepaald. Dit is de afwijking ten opzichte van de langetermijntrend. Om de cyclus te berekenen worden eerst de inputreeksen van de klok seizoen- en werkdaggecorrigeerd en ontdaan van ruis. Wat resteert is een reeks die bestaat uit slechts een trendmatige component en een cyclische component. Vervolgens wordt met een filter de reeks in deze twee componenten gescheiden.

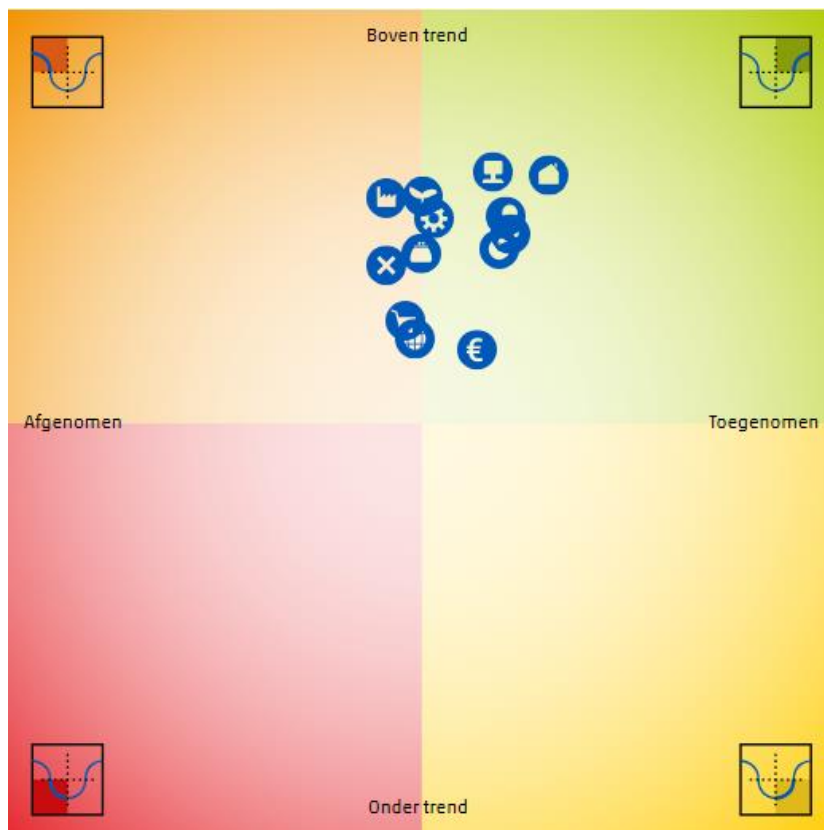
Om ervoor te zorgen dat alle indicatoren op dezelfde schaal in de Conjunctuurklok passen, worden ze genormaliseerd door het gemiddelde ervan af te trekken en te delen door de standaarddeviatie. Om alle waarden goed weer te kunnen geven in de visualisatie worden de genormaliseerde waarden begrensd. Nadeel is dat het kan voorkomen dat de indicatoren tegen de randen van de klok weergegeven worden. Elke indicator volgt bij een normaal conjunctuurverloop een pad tegen de wijzers van de klok in door de kwadranten.

Stand van de Conjunctuurklok bij de verschillende fasen van de conjunctuur

De indicatoren van de Klok zijn door de conjunctuur met elkaar verbonden. Dat betekent dat er een zekere clustering plaatsvindt, de indicatoren zijn niet willekeurig over de kwadranten verspreid. Er zijn duidelijke patronen waar te nemen in hun onderlinge bewegingen. In tijden dat de conjunctuur verbetert of verslechtert, clusteren de meeste indicatoren samen in de bijbehorende kwadranten. Gebleken is dat de vertrouwensindicatoren (zoals het producenten- en het consumentenvertrouwen) binnen de puntenwolk voorlopen. De indicatoren over de arbeidsmarkt zoals de werkloosheid en gewerkte uren lopen achter.

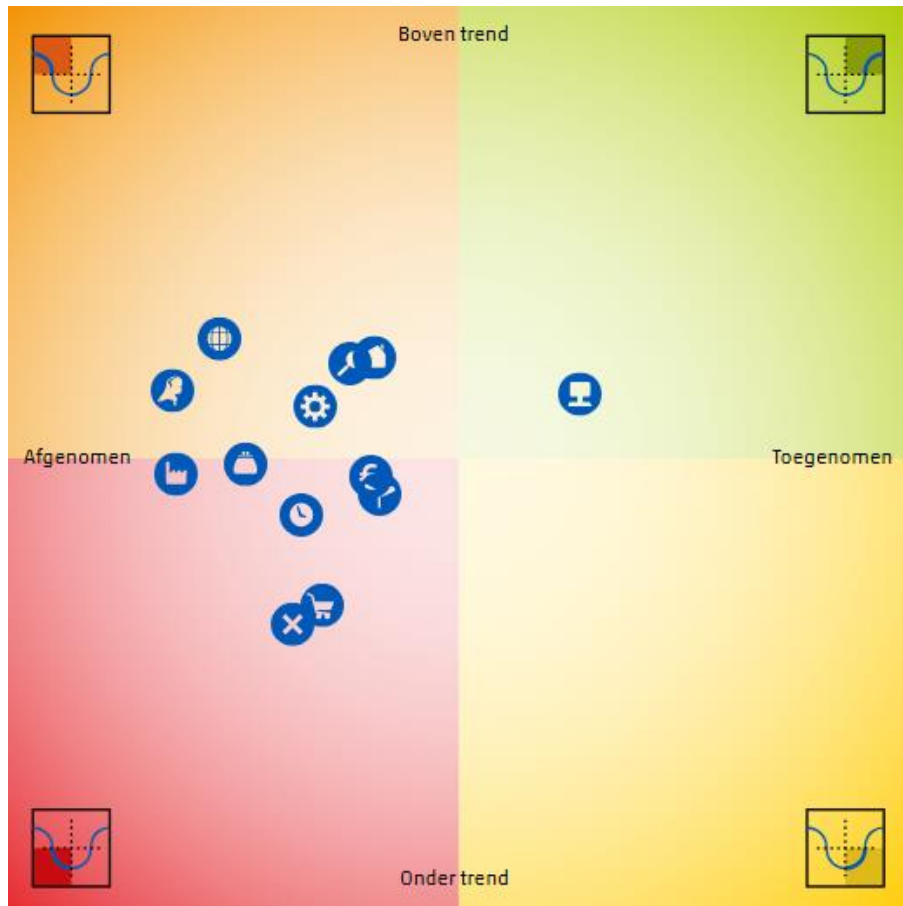
Conjuncturele top

De meeste indicatoren zijn verdeeld over de twee bovenste kwadranten.

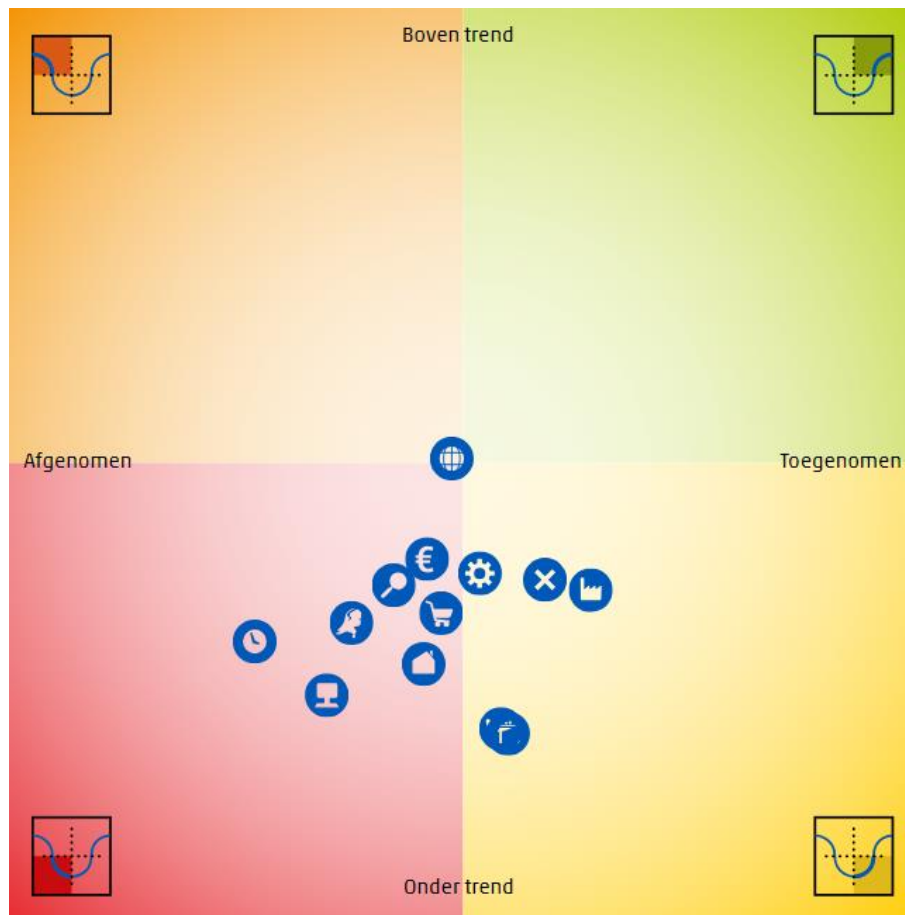
Conjuncturele neergang

De meeste indicatoren liggen in de linkerkwadranten.

Conjunctureel dal

De meeste indicatoren zijn verdeeld over de twee onderste kwadranten

Conjunctureel opgaande fase

De meeste indicatoren liggen in de rechterkwadranten

